

Evropský program pro kulturu

Pracovní skupina pro součinnost ve vzdělávání, zejména uměleckém

Závěrečná zpráva, červen 2010

SHRNUTÍ

Dopad kvalitního uměleckého a kulturního vzdělávání na úplný rozvoj jednotlivce, na zlepšování motivace a učebních dovedností, jakož i na tvůrčí a inovativní potenciál je oficiálně uznáván členskými státy, Evropskou Komisí, Evropským Parlamentem a Radou v několika již vydaných zprávách a doporučeních. Posilování synergií mezi vzděláváním a kulturou je proto považováno za klíčový cíl na národní i mezinárodní úrovni, otevírá cestu pro začleňování (tzv. mainstreaming) uměleckého a kulturního vzdělávání po celé Evropě.

Synergie mezi vzděláváním a kulturou mají mnoho podob, zahrnují několik různých přístupů a metodik v různých kontextech, přičemž každá se zaměřuje na konkrétní cíle, které se vzájemně doplňují a obohacují. Ať už je cílem výuky výslovně zlepšit akademické výsledky v neuměleckých předmětech nebo seznámit studenty s kulturními poznatky a uměleckými postupy, v pozadí je vždy úmysl umožnit dětem, mládeži i dospělým, aby pro sebe objevovali rozmanitost pohledů umělců na svět, porovnávali jejich odlišné imaginativní přístupy, osvojovali si dovednost estetického úsudku a konečně aby je podrobili kritickému hodnocení s cílem vytvořit kontinuitu mezi estetickým zážitkem a ostatními vjemy ze světa, v němž žijeme.

Vzdělávání v oblasti kultury a umění je organizováno z hlediska tří vzájemně se doplňujících a vzájemně na sobě závislých přístupů:

- Přímý vztah s uměleckými díly (prostřednictvím představení, koncertů, výstav, předčítání apod.), se soudobými mistrovskými díly i s těmi, které již patří ke kulturnímu dědictví;
- Analytický, kognitivní přístup k uměleckým dílům (např. studium dějin umění nebo chápání uměleckých děl v souvislosti s ostatními obory znalostí); to tvoří kontextovou kulturní dimenzi;
- úvod do uměleckých postupů v odpovídajících kontextech.

Dosažení synergií mezi vzděláváním a kulturou závisí na posílení statutu uměleckého a kulturního vzdělávání ve formálním, informálním a neformálním vzdělávání a na uznání práva na celoživotní umělecké a kulturní vzdělávání.

Cílem následujících doporučení je uskutečnit výše uvedené.

Obsah uměleckého a kulturního vzdělávání

Doporučení č.1 : Podporovat transdisciplinaritu

Členským státům:

- Integrovat transdisciplinaritu do školních kurikulů;
- Prosazovat projektové vyučování jako výsledek školního kurikula založeného na transdisciplinaritě ;
- Podporovat práci v pluridisciplinárních týmech, ve školách i kulturních institucích;
- Prosazovat partnerství mezi školami, kulturními institucemi a dále s místními tvůrci politiky v oblasti vzdělávání a kultury;
- Uznávat koordinační funkce v rámci administrativních, vzdělávacích a kulturních struktur na evropské, národní a místní úrovni;

- Poskytovat učitelům následné doplňující vzdělávání;

Evropské unii:

- Začlenit umělecké a kulturní vzdělávání průřezově do všech programů a iniciativ, zejména do těch určených mládeži, pro kterou je kulturní nabídka méně dostupná.

Doporučení č.2: Podporovat a posilovat vzdělávání v oblasti kulturního dědictví, vycházející z filozofie založené na širokém přístupu ke vzdělávání v oblasti kulturního dědictví.

Členským státům:

- Posílit smysl sdílené evropské identity mezi evropskými občany;
- Realizovat cíle vzdělávání v oblasti kulturního dědictví v partnerství mezi zainteresovanými kulturními, vzdělávacími orgány a orgány životního prostředí;
- Zavést znalost kulturního dědictví do školních kurikulů;
- Ustavit povinnost zřízení odboru vzdělávání pro pamětihodnosti, které jsou součástí kulturního dědictví, financovaného z veřejných fondů, za účelem podpory tohoto vzdělávání;
- Uplatňovat transdisciplinární přístup ke vzdělávání v oblasti kulturního dědictví;
- Podněcovat partnerství mezi školami a institucemi kulturního dědictví;
- Prosazovat vzdělávání učitelů a rozvoj odpovídajících pedagogických nástrojů;
- Podporovat místní iniciativy organizováním a budováním sítí těchto organizací;
- Podněcovat přítomnost soudobých umělců v pamětihodnostech, které jsou součástí kulturního dědictví.

Evropské unii:

Rovněž je velice žádoucí, aby Evropská unie podpořila začlenění podpůrných mechanismů do Programu Kultura a označení Evropské dědictví, jehož cílem je navázání kontaktů mezi mladými Evropany v nejvýznamnějších ikonických pamětihodnostech řadících se mezi kulturní dědictví, vývoj výukových nástrojů s multilaterální dimenzí a budování sítí nejrůznějších aktérů v rámci vzdělávání v oblasti kulturního dědictví.

Mediální gramotnost

Média poskytují nové příležitosti a nové způsoby podporování kreativity mládeže, přístupu ke kultuře a schopnosti inovace. Hlavním úkolem je zajistit vysoce kvalitní nabídky v rámci médií, budovat mediální gramotnost – obzvláště u mladé generace – a posilovat přeshraniční přístupy, zejména mezi médii a kulturními politikami na poli kulturního a uměleckého vzdělávání.

Doporučení č.3: Studovat a prosazovat v každé zemi nové strategie a služby k zajištění přístupu k médiím a jejich úplného využívání v oblasti kultury a vzdělávání.

Členským státům:

- Prosazovat partnerství mezi veřejnými orgány a odvětvími IKT;
- Podporovat kulturní instituce, zejména veřejné, v tom, aby posilovali svou viditelnost a přístupnost na internetu prostřednictvím sociálních sítí;
- Podporovat kulturní instituce v tom, aby rozšiřovali své využívání médií, zejména online médií, poskytnutím přístupu do doplňkových kulturních a vzdělávacích zdrojů;
- Využívat programy financování k financování tohoto rozvoje a k výměně nejlepších postupů.

Doporučení č.4: V každé zemi uskutečňovat a posilovat iniciativy mediální gramotnosti, zejména vzdělávání v oblasti tvůrčího využívání médií, včetně posuzování takových dovedností.

Členským státům:

- Brát na vědomí rozdíl mezi technickými dovednostmi a komunikačními dovednostmi;
- Podporovat mediální gramotnost ve všech stádiích školního kurikula;
- Zajistit, aby iniciativy mediální gramotnosti zahrnovaly schopnost přistupovat k mediálním obsahům a porozumět a kriticky hodnotit mediální obsahy;
- Podporovat využívání médií transdisciplinárním způsobem.
- Zajistit, aby školní zařízení byla vybavena IKT přístupnými všem školákům;
- Zajistit pomoc učitelům při využívání technických pomůcek a při řešení problémů spojených s internetem a mediálním vzděláváním obecně;
- Podněcovat rozvoj online služeb poskytovaných školní populací a pro školní populaci;

Doporučení č.5: Provádět a zdokonalovat politiku podpory tvůrčího využívání médií (členským státům).

Doporučení č.6: Vyzdvihnout, podporovat a hodnotit tvůrčí talent a dovednosti získané dětmi a mládeží (členským státům).

Doporučení č.7: Zapojit všechny partnery ve vzdělávání a kulturní aktivity do výše uvedených cílů (průřezová doporučení).

Úloha kulturních institucí („partnerství“)

Kulturní a umělecké vzdělávání znamená společnou odpovědnost světa vzdělávání a kultury.

Doporučení č.8: Pevně zakotvit spolupráci mezi školami a kulturními organizacemi do dlouhodobé politické strategie a struktury, které se aktivně účastní obě strany a která je sledována a pravidelně hodnocena. Tím se spolupráce stane udržitelnější a nebude probíhat pouze na základě projektů.

Členským státům:

- Vypracovat si na národní úrovni soupis předpokladů, možností a překážek spolupráce;
- Vytvořit síť mezi školami a kulturními institucemi;
- Zdokonalit vzdělávání umělců a kulturních agentů s cílem poskytnout jim pedagogické a organizační nástroje k práci se školami a v rámci škol;
- Mít školy, k tomu, aby si prohlubovaly zkušenosti a odborné znalosti prací s umělci a kulturními organizacemi, za podpory učitelů, kteří jsou otevřeni transdisciplinaritě, a jmenovat kulturních koordinátorů na školách;
- Využívat neformální vzdělávání jako velmi důležité složky formálního vzdělávání. Hlubší vztah mezi formálním a neformálním vzděláváním může přispět k rozvoji obou systémů;
- Pamatujte na financování: v úvahu přicházejí různé modely financování, je však jasné, že nedostatek dobročinnosti či prostý nedostatek finančních prostředků zmaří spolupráci, ještě než začne;

Doporučení č.9: Podporovat další výměnu informací a znalostí mezi členskými státy o spolupráci mezi sektory vzdělávání a kultury vytvářením sítí v rámci EU a realizace celoevropského glosáře a portálu kulturního vzdělávání.

Evropské unii:

- Podporovat partnerství členských států EU pro mapování jejich respektivních politik kulturního vzdělávání.

Doporučení č.10: Prosazovat spolupráci mezi partnerstvími škol a kulturními organizacemi z různých zemí v rámci celé EU (Evropské unii).

Doporučení č.11: Investovat do partnerství pro kvalitu vytvářením zprostředkovacích týmů a zajištěním jejich dovedností (členskými státy a Evropské unii).

Členové zprostředkovacích týmů musí být vybaveni kompetencemi na strategické i operační úrovni a solidními znalostmi správných postupů pro budování partnerství:

- Identifikace motivace a cílů partnerů;
- Sdílení odpovědnosti mezi partnery;
- Investování do kontinuity partnerství;
- Zvyšování pružnosti a její integrace do zlepšování partnerství;
- Podpora partnerství pro kulturní vzdělávání na všech úrovních a upevňování vztahů mezi jednotlivými úrovněmi;
- Systematické hodnocení aktivit partnerství.

Vzdělávání učitelů, umělců a odborníků v oblasti kultury je zásadní pro dosažení vysoké kvality umělecké výuky.

Doporučení č.12: Poskytovat dostatečnou podporu počátečnímu vzdělávání učitelů, umělců a jiných odborníků v oblasti kultury a jejich dalšímu profesnímu rozvoji.

Členskými státy:

Zajistit, aby:

- Profesionální učitelé a umělci byli dostatečně dobře vybaveni k tomu, aby prováděli kulturní aktivity nejvyšší kvality v prostředí vzdělávání;
- Profesionální umělci byli aktivně zapojeni do kulturních projektů na školách, **nad rámec** běžných kurikulů umělecké výuky;
- Profesionální umělci se účastnili projektů spolupráce s učiteli umění v rámci vzdělávacích programů pro umělce/učitele a v rámci vývoje nových metodik výuka/učení pro formální a neformální vzdělávání;
- Kultura, kreativita a umění byly považovány za udržitelné součásti vzdělávání všech učitelů.

Rovněž by bylo důležité zaměřit se na potřebu:

- Vypracovat kvalitní kurikula pro umělecké a kulturní vzdělávání na školách jako předpoklad pro strukturální zdokonalení kurikula všeobecného vzdělávání;
- Zdokonalit komunikaci a spolupráci mezi ministerstvy kultury a vzdělávání v těch členských státech, kde jsou tyto kompetence rozděleny, a iniciovat společné projekty a strukturovanou spolupráci s jinými ministerstvy.

Doporučení č.13: Zvýšit statut, financování a viditelnost uměleckého vzdělávání a jeho prospěšných účinků na mládež a občany v naší společnosti obecně.

Evropské Komisi a Radě ministrů:

- Zadat mezinárodní srovnávací studii, která na evropské úrovni shromáždí a analyzuje závěry mnoha výzkumných studií ohledně stávajících projektů kulturního vzdělávání již prováděných na národní úrovni a šířit její závěry;
- Prosazovat, na evropské úrovni, výměnu znalostí a zkušeností v oblasti rozvoje kompetencí umělců a učitelů v uměleckém a kulturním vzdělávání, s ohledem na následující

PŘEHLED DOPORUČENÍ

Doporučení č.1	Podporovat transdisciplinaritu
Doporučení č.2	Podporovat a posilovat vzdělávání v oblasti kulturního dědictví, vycházející z filozofie založené na širokém přístupu ke vzdělávání v oblasti kulturního dědictví
Doporučení č.3	Studovat a prosazovat v každé zemi nové strategie a služby k zajištění přístupu k médiím a jejich úplného využívání v oblasti kultury a vzdělávání
Doporučení č.4	V každé zemi uskutečňovat a posilovat iniciativy mediální gramotnosti
Doporučení č.5	Provádět a zdokonalovat politiku podpory tvůrčího využívání médií
Doporučení č.6	Vyzdvihnout, podporovat a hodnotit tvůrčí talent a dovednosti získané dětmi a mládeží zapojených do těchto činností
Doporučení č.7	Zapojit všechny partnery ve vzdělávání a kulturní aktivity do výše uvedených cílů

- Doporučení č.8** Pevně zakotvit spolupráci mezi školami a kulturními organizacemi do dlouhodobé politické strategie a struktury, které se aktivně účastní obě strany a která je sledována a pravidelně hodnocena. Tím se spolupráce stane udržitelnější a nebude probíhat pouze na základě projektů
- Doporučení č.9** Podporovat další výměnu informací a znalostí mezi členskými státy o spolupráci mezi sektory vzdělávání a kultury vytvářením sítí v rámci EU a realizace celoevropského glosáře a portálu kulturního vzdělávání.
- Doporučení č.10** Prosazovat spolupráci mezi partnerstvími škol a kulturními organizacemi z různých zemí v rámci celé EU
- Doporučení č.11** Investovat do partnerství pro kvalitu vytvářením zprostředkovacích týmů a zajištěním jejich dovedností
- Doporučení č.12** Poskytovat dostatečnou podporu počátečnímu vzdělávání učitelů, umělců a jiných odborníků v oblasti kultury a jejich dalšímu profesnímu rozvoji
- Doporučení č.13** Zvýšit statut, financování a viditelnost uměleckého vzdělávání a jeho prospěšných účinků na mládež a občany v naší společnosti obecně
- Doporučení č.14** Zahrnout programy hodnocení do národních politik
- Doporučení č.15** Přispívat k podpoře vzdělávání učitelů a kulturních pracovníků v oblasti metod hodnocení, poskytnout jim nástroje pro provádění těchto hodnocení
- Doporučení č.16** Zřídit observatoř (či alespoň pracovní prostor pro sdílení informací mezi výzkumnými pracovníky v oblasti hodnocení) na evropské úrovni. Toto by mělo zajistit možnost shromažďovat dobrá hodnocení od členských států a poskytnout je ostatním a zadávat srovnávací analytické studie a jiné studie v oblasti umění a vzdělávání s cílem zvýšit kvalitu informací dostupných členským státům